

Сви ови догађаји одиграли су се, истина, на тлу данашње Албаније, али са албанском историјом, у ужом смислу, ни су имали никакве везе. Из византијских извора који поново испржно извештавају о последњим борбама са Бугарима јасно произлази да су јужна и централна Албанија тада биле бугарске.

Прво помињање Албанаца

Дуго након слома Првог бугарског царства Албанци први пут ступају на историјску позорницу. Византијски историчар Михајло Аталијат у својој хроници која обрађује период између 1034. и 1079. године наводи „Арване“ (Ἀρβαῖται), при чему се без сумње мисли на Албанце. Он их помиње у вези са устанком који је драчки заповедник Ниџифор Васиљкиос 1078. године подигао против Византије. За свој нау он је користио и грчке, и бугарске, и арванске трупе. Од тог времена Арвани ће се у контексту војних подухвата све чешће појављивати у византијским хроникама. У латинским изворима они су од 14. века називани *Албанези* или *Арбанези*. Назив који су користили Турци *Айнавуш*, *Арнавудшлар* без сумње води порекло од грчког Ἀρβαῖται.

Данас уобичајени назив за Албанце, односно Албанију, *shqiptar*; *Shqipëria*, новијег је датума. Албанци који су се у средњем веку населили у Грчкој и они који су се у 15. веку и касније иселили у Италију у ствари не знају за ово име. Порекло назива *shqiptar* није једнозначно утврђено. Доскора је било омиљено тумачење да је изведен од албанског *shqipë* „властела, племство“, дакле „властелински синови“. Вероватније је, међутим, да је модеран назив који су Албанци себи дали изведен од *shqipron* „јасно рећи“ или од *shqipton* „изговорити“ (у поређењу са словенским називом *несици* „неми; они који не говоре разумљиво“).

Нормани у Албанији

Нормани су под Робертом Гвискардом од средине 11. века под своју власт припојили цео јужну Италију: освајањем Барија 1071. године њима у руке пада последње грчко упори-

ште, а 1072. године је освајањем Палерма завршено заузимање арабијске Сицилије. Када је 1074. године и лангобардска кнежевина Салерно постала норманска за Гвискарда и његове људе то је значило крај ширења у Италији. Зато се они сада окрећу на Исток, где им је циљ био ништа мање него освајање Византије. Византија је тада била у слабљењу, а готово цела Мала Азија је већ била под турском (селучком) влашћу.

Као база за кретање на Византију требало је да послужи Албанија. Марта 1081. године Роберт Гвискард шаље свога сина Боемунда у Албанију. Његов задатак био је да освоји обалски појас око Валоне, што му је и успело. У мају креће и сам Гвискард. Бродове за експедицију ставили су му на располагање Дубровник и остали далматински обалски градови. Нормани освајају Крф и окрећу се затим против Драча који је требало да буде полазна тачка за освајање Византије. Опсаду града са мора и копна почели су 17. јуна 1081. године. Нови византијски цар Алексис I Комнин је хтео да Драч, који су бранили његови савезници Млечани, ослободи са копна, али је доживео катастрофан пораз. Драч освајају Нормани јануара 1082, међутим Венецијанци га поново преузимају већ годину дана касније.

Роберт Гвискард се већ 1082. године враћа у Италију где су Византијци инсценирали устанак против њега. Тек 1084. године он поново преузима борбу у Албанији, али 17. јула 1085. умире за време епидемије. Норманске трупе се након тога ужурбано враћају у Италију. Тако је пропао први покушај у постантичком времену да се из Италије заузме Албанија. Ни Гвискардов син није имао успеха: он је две године (1107–1108) безуспешно опседао Драч, не освојивши га.

Кнежевина Арбанон

У свом историјском спису *Алексијада* Ана Комнина, ћерка Алексиса I Комнина, пише о владавини свога оца, па тако – између осталог – и о норманској опсади Драча 1107–1108. године. Тако сазнајемо да је у то време на простору на којем данас живе Албанци постојала област под именом *Арбанон*, али о њој ауторка не даје никакве детаљније податке. Француски медијист Алан Дуселије Арбанон је сместио